

ZGODNJA

DANICA.

Katolišk cerkven list.

List 41.

V četrtek 12. kozoperska 1854.

Tečaj VII.

Poslovilo učencov in učenika.

(Odgovor na 29. in 30. list Danice.)

Učenci.

Pride ura poslovia,
ki učenika bo ločila
In učence njemu vdane,
Vsekala jim serčne rane.

Učenik.

Pač učeniku tudi ni
Prelahko se ločiti
Od njih, ki ljubi so mu vsi,
Kar to le more biti.

Pa kdor vse prav soditi zna,
Mu nauk tod izteka,
Kaj zemlje sreča malo ima
Obstanka za človeka.

Zatoraj se iz globocin
Človeški duh vzdiguje
In od Gospoda visocin
Svoj blagor dočakuje.

Učenci.

Ker je vse nestanovitno,
Zlo pogreša se očitno
Glas previdniga učenika,
Roka zvestiga vodnika.

Učenik.

Mladosti leta preteko
Le kmalo, učenci ljubi!
Še dosti učiti se vam bo,
De sad ne bo na zgubi.

Kar jez začel sim le pri vas,
Bo drugim doversiti,
Ki hočejo za daljši čas
Vam učeniki biti.

Vse leta ne bi bil nikdar
Jez mogel vas spremljati,
Ostane le, de ne v nemar
Sprejetiga posati.

Učenci.

Hvala, učenik preblagi,
Tebi za tvoj uk predragi!
Pozabiti ni mogoče,
Kar je od ljubezni vroče.

Učenik.

Učenci ljubi! Bog pri vas
Naj bo v spominu vednim,
Se bojte ga, mu vsaki čas
Sluzite z djanjem vrednim.

Odrešenika miliga

Iz serca ne pusajte,
On kaže pot zveličanja,
Voditi se mu dajte.

Je sveti Duh naš učenik,
Pri njem si luč iscite;
Je pomočnik in tolažnik,
Za milost ga prosite.

Učenci.

Kar Tobija mladi reče,
Danes nam iz serca teče:
Kar si trudil se učiti,
Hočemo zvesto spolniti.

Učenik.

Preljubi, vedite, de zdaj
Zna priti več skušnjave,
Molite, čujte več today,
Hoditi pota prave.

Vam drag ostani zakrament,
Ki čisti greh človeški;
Še dražji ta, ki v testament
Nam dan je, kruh nebeski.

Pa sami slabi, kličite
V presveto Mater naso,
In varha svojga pomnite,
Naj vodi hojo vaso.

Učenci.

Serena res je naša hvala,
Po ljubezni pa premala,
S katero si naprot nam hodil,
S katero si vselej nas vodil.

Učenik! le Bog nar visi
Sam plačuj te v rajski hiši;
V miru vodi tvoje pota
Zdaj ze Večniga dobrota.

Učenik.

Učenci ljubi! vam je zglel
Mladeneč čisti sveti,
Alojzi; z njim hodite vred
Nebeski del sprejeti.

Dobrota večniga Boga,
Ljubezen Jezusova
In milost svetiga Duha
Vam bodi skoz gotova. H.

Ko neki mož na svojim vertu mlado drevje obrezuje in boljši persti prisipuje, pridem k njemu in ga vprašam, zakaj de to dela. Mož mi odgovori: To delam zato, de bi drevje dober sad rodilo, zakaj pregoste veje, ternje, slaba perst branijo drevescam rasti; — tako pa zadržke odvernem, drevo dobi lepo podobo, lepo cvete in dober sad rodi.

Vprašam ga še: Ali imate še ktero drugo drevje, ktero bi se moglo lepo razevesti, tako dober sad roditi, de bi vam čast, veselje in dobiček, vsi državi korist in hasen rodilo, sebe pa časno in večno osrečilo? — Mož me bistro gleda, v me zija in molči. — Kmalo na to vender odgovori: Nimmam ga ne. — Prav po moji volji priteče njegovih petero otrok do mene, in me podobie poprosijo. Podam vsakimu eno in z veseljem proč gredo. Zopet besedo poprimem rekoč: Lejte! ti vaši otroci so drago, neprecenljivo drevje, ti so namenjeni sebi, vam in vsi državi dober sad roditi. Zdaj mu razložim, kako in zakaj de otroke drevje imenujem, in de ga je zboljšati treba, povem mu še, kaj de naj stori. V serce sim mu mogel globoko seči, de me je slušal, in nekaj let po tem je dober sad vidil, otroci so mu veliko veselja delali.

Poslušavci! tudi pri nas je velik vert, v kterim veliko drevese raste, to je, velika je naša fara in ima veliko otrok. Otroke lepo obdelati, de bi dober sad rodili, je veliko delavcov potreba; delavcov je ze veliko, — vsi starši obdelujejo svoje otroke, eni pametno, eni nespametno; tudi duhovne vidite se z vašimi otroci vkvarjati, njih duše in dušne lastnosti po volji Božji zuriti in omikati, ali ne da se po volji! Duhovni dostikrat časa nimajo, se morajo z odrasčenimi uperati, bolnike obiskovati, in učijo vaše otroke sveto vero ali kersanski nauk. Pa še bolj globoko je dan današnji treba vse resnice katoliške vere poznati, in v kmetijskih in obrtnijskih umetnijah podučnim biti, in — tem da šola dober pospeh.

Dans bote slišali, de šola je koristna, in tudi, kaj de je k dobri soli treba. —

Kakor je mornarju kalamičnica vodilo ali kazalo, kamo de naj ladijo obrača, priti v kraj, v kteriga priti je namenil, ravno tako je sveta vera kristjšanu vodilo proti dolgi večnosti v obljubljeni deželo; vera je zvezda, ktera sveti in kaže pot po dolini solz na Sionski kribčik, na hribčik nebeskiga kraljestva; vera je hladilo za tožno serce, vera nas pa tudi uči vse skušnjave, vse zadržke zveličanja zatreti. Zatorej nam sveti Pavel v listu do Efezanov v 6. poglavji živo priporoča: „V vsih rečeh

Pridiga v 31. nedeljo po blinoksth.
1853. Od sol.

„Oblecite Božje orožje, de bote zamogli obstati pred zalezovanjem hudičevim“. List sv. Pavla do Efezanov 6, 11

pak vzemite v roko škit vere, s katerim zamorete vse ognjene psice nar hudobnišiga ugasiti, in vzemite čelado zveličanja, in meč Duha, kar je beseda Božja. In ravno v šolah se nar ložji sveta vera v glavo in v serce nedolžnih otročičev vtisne, zakaj tukaj duhovni učenik nar ložji dolgo časa verske in djanske resnice razlaga, na vse okolišine obrača, večkrat eno in ravno tisto resnico ponovi; v šoli zamore duhovni pastir otrokam zgodbe stare in nove zaveze razlagati, zamore evangelije nedelj in praznikov vsiga leta razjasniti. In zakaj? Zato, ker otroke vse šolsko leto pred seboj ima, kar pri nauku za prvo spoved ali prvo sveto obhajilo ne more storiti. Šolski učenik pa še to, kar je duhovni pastir razlagal, zopet z otroci ponavlja. Ker se tako po šolah sveta vera razlaga, mora pač vsakimu očetu in vsaki materi se v sercu želja obuditi, otroke v šolo pošiljati. Kterim staršem ni mar, de bi otroci v veri dobro poučeni bili, so hujski od nevernikov.

V šolah se brati uči. Kteri brati zna, se zamore sam prepričati, ali je ta ali una pravlica resnica ali laž. — tak se ne da lahko zapeljati, kakor so se nekteri pred nekimi leti zapeljati dali, ko so vse verjeli, kar so le lažnjiviga slišali, ampak sam prebere in se sam prepriča od laži ali resnice. — Kteri brati zna, on to, kar se je kersanskiga nauka iz glave naučil, zamore doma večkrat prebrati, in živo ponoviti vse, kar je že zdavnaj slišal ali pozabil. — Kteri brati zna, temu ni ob nedeljah dolg čas, mu ni treba po sosedovih hišah stikati, pivnic obiskovati, tamkaj denar zapravljati, ampak vzame lahko zgodbe svetiga pisma, svete psalme, življenje svetnikov in druge svete bukve v svoje roke, in doma sebi in vsim domačim nedolžen kratek čas dela. — Kteri se brati nauči, bodi si mlad pastirček ali starček, kteriga pastirska palica pričaka, vzame lahko kake bukve na pašo, in ko se živina pase, lahko bukve prebira in svete pogovore z Bogam, z angeli in svetniki ima. — Tudi vojšaku je v prid, če brati zna, on dostikrat ne more ne k sveti maši, ne k kersanskimu nauku; če brati zna, vzame bukve v roke, bere svete resnice, moli sveto mašo, in se tako vdeleži nar svetjši daritve. — Ne želite tedaj, matere, ktere svoje otroke v vojškim stanu imate, de bi leti brati znali in se z Bogam iz bukev pogovarjali?

Se za bolnike je branje potrebno. Bolnik, če ni še od boleznj omamljen, se lahko iz bukev za smert pripravlja, in če tudi sam ne zna ali ne more brati, pokliče lahko svojiga otročiča k postelji, de mu iz bukev bere. Kako milo je viditi, ako bolnik v mertvaskih težavah leži, in ni ga človeka, kteri bi mu svete bukve bral in mu skušnjave odganjal; kako tolažljivo pa je, ako sin ali heč ali pastirček s solznimi očmi pred umirajočim kleči, in mu počasi iz bukev „za bolnike“ bere in dušo v večnost spremlja! — Kdo zamore, v to ozéraje se, reči, de ni šole potreba?

V šolah se pisati uči. Kteri pisati zna, njemu ni treba družiga prositi, in mu se plačati, de bi nekoliko verstic do staršev ali do kteriga družiga pisal, on sam lahko svoje skrivne misli staršem in prijatlu razodene. Glejte! vi imate sinove v vojškim stanu, reve pisati ne znajo, ne morejo v vikši službo priti, zmeraj prostaki ostanejo, in če vam hočejo svoje nadloge potožiti, morajo pisavcu plačati, in se ni po volji pisano. — Kdor pisati zna, zamore sam prejemne, dolžne liste, zadnjo volitvo i. t. d. sebi in drugim napravljati, zamore pisma,

katere od gosposke dobi, sam prebrati, njemu ni treba po celo uro deleč iskati človeka, kteri bi mu pisanje prebral.

V šolah se rajtati uči. Sami veste, de se nekteri v velike pravde poda, in zakaj? Zato, ker rajtati ne zna, iz glave slabo prerajta, in misli, de mu dolžnik še ni vsiga plačal, dolžnik terdi, de je do zadnjiga vinarja plačano, in tako se pravda užgè. In kdo hoče vse v glavi imeti, kaj je komu dolžan, ali kaj je kdo njemu dolžan?

V šoli se še priljudnost uči. Od kod pride, de je nekteri človek tako zarobljen, debel v svojim obnašanji? Od tod, ker v šolo ni hodil. Misli, de se, Bog ve, kako lepo vede, pa ta, kteri je omikan, ga vender za neotesaniga ima. Priljudnost stori človeka človeku prijetniga; prijetnost véasi več velja, kot zlato in srebro.

V šolah se otroci učijo vsega, česar kmet potrebuje, in če se tudi v kmetiških rečeh do dobriega ne naučè, naučè se vender le brati, in mi imamo že grozno veliko dobrih bukev za kmeta: živinozdravilstvo, sadjorejo, vinorejo, čbelarstvo, svilorejo, kemijo i. t. d. Iz tega se lahko, kteri brati zna, vsega nauči, česar kmet potrebuje. Ni tedej dobro, de je v vsaki fari šola?

Porečete: Če bom hotel, de bo sin brati znal, ga bom pa v kako mesto poslal. Prijatelj, praviš, „če bom hotel“, lej, ko bi v fari šola bila, bi gotovo poslal fantiča v šolo, bi vidil učenik, de se tvoj deček pridno uči, de je bistriga uma, bi ti učenik svetoval ga v mesto v veči šolo poslati, in gospoda bi zredil; ko bi pa vidil, de se ne more učiti, bi ga le v domači šoli pustil, de bi se brez stroškov brati naučil, in bi ga pri kmetii obderžal, tako ga v drugo farno moraš dati, in se morde nič ne nauči, in vender je tebe spodrezalo.

Praviš: Le gostaški otroci bodo v šolo hodili, kmetiški morajo delati. O neusmiljena duša! misliš, de je le za gostaške otroke šola potrebna, tvoje dete naj pa ostane neotesano, zarobljeno? — Ali si gostaškim otrokam nevošljiv, in se bojšiš, de bi se pri tvojim otroku kaj naučili? — Ne to ne uno ti, jest vem, iz serca ne gre: vem de hočeš šolo imeti. Česa je pa k dobri šoli potreba? (K. sl.)

Začetek bratovšine žlv. roženkranca pri sv. Jakobu v Ljubljani.

Roženkranska nedelja, 1. dan mesca oktobra t. l. je bil za mestno farno sv. Jakoba prav imeniten in vesel dan, ker je bila že tolikanj zaželena bratovšina živiga roženkranca slovesno in očitno ustanovljena in oznanjena. Bratje in sestre omejnene bratovšine, kterih se je v dveh letih čez 3000 iz vseh stanov, starost in krajev vpisati dalo, so po častitim gospod fajmoštru do visokočastiljiviga škofijstva ponižno prošajo za očitno ustanovitev te bratovšine položili, in visokočastito Ljubljansko škofijstvo je to željno prošnjo z dopisom od 25. kimovca t. l. dovoliti blagovolilo. Prec tisti večer pred roženkransko nedeljo je bilo lepo viditi, ko je več pobožnih in radodarnih udov — pridnim in marljivim čbelicam enako — svoje zagotovljene darove prinašalo, ter jih na bratovski altar pokladalo. S temi prostovoljnimi darovi je bilo tedaj mogoče, prvi stranski altar na ženski plati zares lepo ozaljšati. Zjutraj zgodaj je o polih petih veliki zvon nenavadno veliko število pobožnih kristjanov k tej veseli slovesnosti privabil, in po-

tem so za olepšanje hiše Božje uneti gosp. fajmošter, Francišek Hrovat, podoba Matere Božje, roženkranske kraljice, katero je g. Pavel Kinl kaj lepo zmalal, od prečastitiga škofa pooblasteni praznično blagoslovili. Kakor hitro je bila podoba bratovšine odgernjena in blagoslovljena, so nekteri udje te bratovšine, dobro znani pevci in pevke, od sv. roženkranca in potlej med prvo sv. mašo pred bratovskim altarcem tako lepo in serčno zapeli, da je bilo veliko pričujočih do solz pobožniga veselja gijnjenih. V povisevanje tega praznika je bilo tudi več kot sto udov k angelski mizi pristopilo, verno ljudstvo je bilo pri vsem trojnem oznanovanju besede Božje od pomena te slovesnosti primerno podučevano, in praznovanje tega veseliga dneva je bilo z obmoljenim sv. roženkrancem po litanijah končano. De so se pa želje verniga ljudstva spolnile, je bila pobožnost še devet dni obhajana, in tako so se udje tistih popolnoma odpustkov vdeleževali, ktere so sv. oče papež Benedikt XIII. v letu 1727 vsem udam podelili, ki kakšen dan v osmini po prazniku sv. roženkranca bratovsko cerkev obiščejo, tam skesano spoved opravijo in pobožno sv. obhajilo prejmejo. —

Reči se mora, de človeka v serce veseli, ko vidi, de se verno ljudstvo podane priloznosti še vender rado poprijemlje, kadar velja, Bogu čast in njegovi Materi prečisti Devici Marii spodobno počesenje očitno na znanje dati.

Pobožne družbe med kristjani so zlasti v sedanjih razujzdanih časih živa potreba, de se lozej, ker so v živi veri, terdnim upanji in v goreči ljubezni do Boga in do bližnjiga zedinjeni, povsod nastavljenim zanjkam zvičajniga in nečimerniga svetá ogniti zamorejo in jih eden drugimu raztergati pripomagajo. Živi roženkranc pa k temu zato veliko pomore, ker svojim udam serčno molitev naklada, jim premišljevanje nar imenitnijih skrivnost s vere pred oči zaporedama postavlja, in k zvestimu posnemanju Jezusovih in Marijnih lepih čednost tako ljubeznjivo vabi. S pristopam v bratovšino in ko si bo vedno njen vredni ud biti prizadeval, bo drugim lep zgled in bo spolnoval Jezusovo povelje, ki pravi: *Naj svetijo vaše dobre dela pred ljudmi, de jih bodo vidili in hvalili Očeta, kateri je v nebesih.* — J. D.

Ogled po Slovenskim.

Iz Ljubljane. V dosego samostalnih duhovnij je bilo 3., 4 in 5. dan tega mesca v škofijski pisarnici navadno veliko spraševanje. Vprašanja so bile: E jure ecclesiastico: 1. Quomodo se habet potestas parochorum ad potestatem episcopi dioecesanii? 2. Quid officii habet parochus in foundationibus misarum? 3. An potest tolerari, ut parochi impedimenta matrimonii mere canonice parvi pendant? — E theologia dogmatica: 1. Possuntne haeretici materiales spem fovere salutis aeternae? 2. Quibus rationum momentis nititur pia opinio de immaculata B. M. V. conceptione? 3. Quid docet ecclesia catholica de contritione et attritione respectu sacramenti poenitentiae? E theologia morali: 1. Quibus regulis instituitur moralis imputatio actionum humanarum? 2. Quid est humilitas et quale momentum ejus in vita christiana? 3. Quodnam pretium peculiare competit votis in vita morali? — E theologia pastoralis: 1. Ktere pridige so, ali zavoljo zapopadka ali pa zavoljo vpeljave in izdelave malo koristne? — 2. Kdaj je spovedence ptuj greh ali sogrešnika drugim razodeti dolžan in kakšno previdnost mora spovednik pri razsoji

in nalogi te dolžnosti imeti? — Osnova pridige v dveh delih z izdelano vpeljavo za 18. nedeljo po binkoštih po reku s. Mat. 9, 2. „In glej! prinesli so k njemu mrtvoudniga, kateri je na postelji ležal“. — 4. Četerta prošnja v Očenasu. — Ex exegesi: 1. Paraphrastico modo exprimatur canticum Zachariae Ev. s. Luc. c. 1. a v. 68. usque ad v. 79. — 2. Fiat paraphrasis ex epist. Paulina ad Rom. cap. X. a v. 10. usque ad v. 17. —

* Une dni so v Blaznikovi tiskarnici in v Gerberjevi založbi na svitlo prišle bukvice: „Erzbischa, ali posvečba molitve“. De bi duhá pobožnosti in ljubezen do molitve v sercih bravev obudil in povisal, je visokočastiti gospod Dr. Jožef Šnajder prelepih sestavkov za nemški časnik „Zeit und Ewigkeit“ spisal. V dosego ravno tega namena pri slovenskih braveh je pohvaljeno delo gosp. bogoslovec Jožef Rogač posebno srečno poslovenil. Prodajajo se mehko vezane po 12, terdo vezane pa po 15 krajcarjev.

* „Zagrebački katolički list“ kliče v 40. čislu častito jugoslovansko duhovšino k naročevanju na delo „Propovednik“, ki bo v 4 zvezkih obsegalo svete govore za nedelje in praznike in druge cerkvene slovesnosti. Naročnina za čvetero zvezke je 4. gold.; ni pa treba naročnine precej plačati; gospod pisavec Vilhelmo Švelec le hoče vediti, ali mu bo mogoče delo brez lastne škode na svitlo dati ali ne. Delo bo pa na svitlo prišlo, ako se 350 naročnikov oglasi. V Ljubljani naročevanje sprejemajo častiti O. Kalist, gvardijan franciškanski samostana.

Iz Gorice, S. — Ravno slišim, da tudi naši Goricani in resnici želijo imeti za-se svete vaje; gotovo jih bodo tudi dobili. Kadar kaj več zvem, Vam bom, ako Bog hoče, o svojim času naznanil. Hvala Bogu, da se duh pobožnosti tudi med ljudstvom zbuja — bo uže boljši.

* 8. okt. X. — Česar je polno serce, rado iz ustre! Tudi moje serce je polno slavniga O. Stöger-ja, moža po volji Božji. Vedno šumi mili sladki glas njegov v mojih ušesih. O. Stöger je mož srednje postave, blizo 60 let star, bled, vpaden, sama ponižnost; in kadar se v svoji častitljivi obleki prikaže — polovica pridige je proč, preden usta odpre. V svojim ničnim govorjenji razodeva neko nedopovedljivo priprosto veličastnost, in ne slišiš no ene prazne besede, ne eniga puhliga izraza, temuč vse je krepko, polno soka in diščiga balzama. Občudovali smo posebno umetnijo njegovo v navažanji mikavnih zgledov, ki jih veči del iz lastnih ali svojih prijatelov skušinj jemlje, in ktere tako zanimivo pripoveduje, de, ko sim nektere v drugo slišal, so mi bolj dopadli kot pervikrat.

Živo prepričanje od resnice, ki jih razlaga, se mu bere na obrazu. Njegova blaga rahločutnost mu ne pripusti od neprijetnih in razžaljivih reči tako govoriti, de bi naravno poslušavce zadeval, temuč on jih zna — brez opušenja tega, kar mora reči — le intra parenthesis, le kakor zgled ali na-se obrnjeno priliko v svoj govor potegniti in uspeh, se ve de, je toliko večji in gotovši, kolikor manj je blagi duši znano namerjeno zaznamovanje ali hladivno besedno maševanje. „Bog večna ljubezen“ je zapopadek vsih njegovih govorov; imo Jezusovo, gerb svojiga reda, ima tako reči vtisnjeno v serce, in gesto njegoviga društva „Vse k večji časti Božji“ je rudeči trak, ki se vije očitno skoz vse njegovo govorjenje in djanje. Tu sim ti podal, ljubi bravec! borno obrisano jačestvo moža, kteriga tretjina goriške duhovšine, omlajena, pokrepčana, za svoj poklie uneta visoko ceni in spoštuje. Čast. O. Spanger-ja nisim utegnil iti poslušat, ker sim se bal pri Stögerji kaj zamuditi; Lahj so ga močno hvalili. Slava društvu Jezusovinu!

Opomnim še, da O. Stöger, sicer krotek, pohleven Janezov učenec, se je ves razunel od plamenite ljubezni do Jezusove neveste s. katoliške cerkve in odkritoserčno z mogočnim glasom nam je veleval braniti jo proti vsem napadom, od ktere koli strani. Kakor levi smo nadušeni bili, ko nas opomni častitljiviga starca, znanca svojiga, od kteriga osemdesetletnih pers krogle sovražnikov, kakor od žive skalne stene odletajo.

Tri reči so meni, in ne dvomim, da tudi drugim zraven Stögerjevih premišljevanj serce presunile: čisto, glasno in (posebno zadnja dva dni) redno moljenje brevija, milo zvečereno petje, čez vse pa zahvalnica „Te Deum“ iz 128 moških gerl, ki me je tako pretresla, da je ne bom nikdar pozabil. In tacim skupnim pobožnostim bo še kdo moč odrekoval? —

Sedaj naj mi se dovoli od lepih resnic, ki smo jih pod Stögerjevimi vodstvom premišljevali, 2 zmed njegovih priporočil tukaj ponoviti in poterjiti, ki zadevate brevir in cerkvene obrede. Brevir je tisto rahlo vezilo, s kterim smo na stol sv. Petra privezani, on je prijazna vez prijateljstva in bratinstva v Kristusu med nami. Kaj vender dela, misli, govori zdaj moj oparjeni brat v afrikanski pušavi? Ne vem; to vender vem, da morebiti ravno ob tisti uri, ko jest. svoj „Jam lucis“ v duhu prepeva. Pa treba je duha te neprecenljive cerkvene molitve razumeti; „čerka mori“ velja tudi tukaj, in kaj nam pomaga biti sužnim brezštevilih rubrik, ako nam njih duha manjka? Toraj nasvetvam vsem duhovnam ne davno izdane, zlata vredne bukve pod naslovom: *Brevier und Breviergebeth v. Ferdinand Probst (Tübingen 1854, bei H. Laupp)*. Povzeli bote iz teh bukev, da brevir je lepo košato drevo, ki je zrastle na rodovitni zemlji sv. katoliške cerkve, v kteriga hladno senco vabi zdaj ljuba mati počivat svoje duhovne. Vidli bote čudapolno vredbo (organizem) brevirja, in oživljeu vam bode obilniga sadu donasal; um in serce bo imelo iz te zakladnice kaj zajemati.

Kar se natanjnosti v cerkvenih obredih tiče — pa že slišim, kako mi nekdo v besedo seže z navadno neslano: „Spovednica, spovednica in priznica, ne tisto maleukosti!“ „Maleukosti“, res, tode iz maliga raste veliko. Kaj porečeš, dragi prijatelj! od nespodobniga, zanikerniga opravljanja cerkvenih reči, kakoršno se tu in tam nahaja, da se skor dvomiti mora, ali je tak obred katolišk?! Marsikteri se je morebiti djansko cerkvenih obredov navadil, pa njih duha, njih pomena in ozke zveze z veroznanstvom ne pozna. Ti, ki mi ugovarjaš, si li kdaj razumel in premišljeval častitljivost in veličastvo slovesnih cerkvenih obhajil? Ali nisi nikdar nič ališal od prelepih slovesnost, ktere so, posebno v Rimu, že toliko krivovercev katoliški cerkvi pridobile? Kako bo pa duhovnik brez talarja, albo do kolena in sicer z neotesanim obnašanjem obudil pri zaničevavcih ali krivovercih, ki bi utegnili pričujoči biti, spoštovanje naše veličastne službe Božje? „O preljubi Francišek Ksaveri! ti, ki si bil tudi v tem nar lepši zgled, sprosi svojim po Tebi zdihujočim in tudi drugim duhovnam milost, da bi se v hiši Gospodovi vselej tako obnašali, kakor se služabnikom Narvišiga spodobi.“ — Tudi ta bi ne bil njega nevreden sponinec!

Še nekaj mi že dolgo časa na sercu leži in ker se vjema z ravno omenjeno stvarino, se prederzmem v tem listu jo sprožiti. Bolj kakor jest čutijo namreč gotovo vsi dušni pastirji goriške velike škofije živo potrebo posebniga škofijskiga obrednjaka (rituale) za tiste dele službe Božje, ki se v domačim jeziku opravljajo. Zmešnjave, ki v teh rečeh po

Slovenskim in pri Lahih vlada, skor ni moč več terpeti. Nar večji različnost pa je posebno v molitvah, ki se navadno po pridigi in keršanskim nauku molijo. Vsaka vas in vsak fajmošter ima, postavim, svoje „tri Božje čednosti“ in, ako se ne motim, je v Štračicah, kamor se otroci iz vsih krajev shajajo, ondašnji katehet 34 različnih načinov te molitve soštel!! Kaj čuda tedaj, da, ko pride nov gospod kaplan v vas, se ljudje njegovim celo novim molitvam smeja in ga malo manj da ne krivoverca imajo? Pa tudi vsa popoldanska služba Božja bi se mogla vrediti in povsod po enim načinu opravljati. To velja za Slovensko. Kaj bom pa od Furlanskiga rekel? Še me ušesa, še bolj pa serce boli, od kar sim lani v praznik sv. Mohorja in Fortunata v staroslavnim Ogleji peto mašo slišal. O, kaj bi počel „chorus angelorum“ (nekdanja sloveča duhovšina oglejska), ko bi zdaj te zijale laške poslušat prišli? O časi —! Smešno popačena in nerazumljiva latinčina, kakor jo tam staro in mlado na vso moč prepeva, je po mojim mnenji silno slaba dušna jed. Tu je pravi Augijev hlev. Veliko bo dalo opraviti terma kmetov in zastarana navada.

Sedaj, ki pričakujemo noviga poglavarja in ki naši veliki škofii nova doba napoči, se mi je zdel priložen čas sprožiti to važno reč; način izpeljave nasvetovati pa ni več moja reč. Bog hotel, da bi se ta reč dobro prevdarila, od vsih strani podpérala in da bi jo naši poglavarji berž, ko bi bilo mogoče, v veselje duhovnih pastirjev in v prid vernih doveršiti blagovolili!

S p o m i n

na svete vaje za duhovne v Gorici o svetim Mihelu 1854. *)

Ne zabi, duša! nikdar mi ne zabi
Nasprotno vojske Luciferja in Mihela; **)
Bander ne zabi obojiga kardela,
In kak napis pod to, pod uno vabi.

Oh, naj se kratko ti veselje gabi,
Za ktero bi na vekomaj terpela;
Terpljenje kratko objemi raj vesela
Za blagor, ki ga čas oben ne ugrabi!

Pozor tedaj na bran, da ne los vjeta
Od sprotnika, le mám, laži očeta,
Ki ne preneha od zalezvanja, boja;

Tvoj škit naj bo zaup pomoči božje,
Jeklena volja: se ne vdati, orožje,
Potem le bran — in krona zmag je tvoja!
Hladnik.

[*) Sledeci sonet je bil Danici poslan se začasa za sprednji 40. list; ker pa je imela že pred vse pripravljeno za natis, je sonet odložila za današnji list.

**) Te besede se nanašajo na prikazen, od vodja sv. vaj v eni premišljavi prav živo popisovano, ki jo je v duhu vidil sv. Ignaci. Vidil je namreč na veliki planjavi dve vojski si sproti stati — od ene strani Luciferjevo, od druge Božjo — pod poveljnikam sv. Mihelam: vidil je, kako si Lucifer, po svojim zaverženji iz nebes, neprenehama prizadeva, tudi človeka — iz zgolj nevosljivosti — v svojo nesrečo potegniti. „Ker jest ne morem več srečen (zvelican) biti, pravi sam pri sebi, mi tudi ti, zavideni človek, ne bodi: in naj je Božji Sin za-te svojo kri zastonj prelil!“ V ta namen z vso nestevilno vojsko svojih pomagačev vedno nasprotuje Božji vojski, bojevajoči se za rešenje človeka, in neutrudama ise na vse viže in zvijače zméraj več ljudi v svojo oblast dobiti, in tudi nasledovavce Božje vojske k odpadu zapeljati in na svojo stran pripraviti. Napis njegoviga bandera je: *Kratko veselje, vedno terpljenje!* — napis Božjiga pa: *Kratko terpljenje, vedno veselje!*